

Dołęga, Józef M.

Nowe czasopismo filozoficzne : "Studia Epistemologiczne"

Studia Teologiczne 9, 366-368

1991

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

sowaniach akademickich w świecie; dominującą rolę fizykalnej koncepcji nauki; wartość poznania racjonalnego; tendencje we współczesnych kierunkach filozoficznych.

Drugi prelegent J. Loniewski przedstawił zagadnienie poznania metafizycznego. W wypowiedzi swojej podkreślił przedmiot badań metafizyki i sposoby jego badania. W zagadnieniu przedmiotu badań metafizyki podkreślił on znaczenie realistycznej koncepcji bytu, natomiast z zagadnień metodologicznych wskazał na znaczenie zasad bytu i zasad myślenia, sądów egzystencjalnych i teorii separacji.

W dyskusji poruszono zagadnienie holizmu w relacji do poznania metafizycznego (C. Gładczuk, J. Dołęga), znaczenie języka w teologii i filozofii (E. Ozorowski), zagadnienie istnienia Boga w tomizmie egzystencjalnym (F. Sadowski), problem relacji między myślą — mową — językiem (Z. Lewicki).

KS. JÓZEF M. DOŁĘGA

NOWE CZASOPISMO FILOZOFICZNE: STUDIA EPISTEMOLOGICZNE

Zakład Teorii Poznania Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk wydał pierwszy tom studiów poświęcony problematyce epistemologicznej pod tytułem: *Studia Epistemologiczne. I: Transcendencja i ideał poznawczy*, Ossolineum, Wrocław 1990, s. 288. Zakład ten prowadzi seminarium na temat problemów i kierunków epistemologii współczesnej, w którym uczestniczą pracownicy różnych zakładów IFiS, a także Uniwersytetu Warszawskiego i innych ośrodków akademickich pozawarszawskich. W Zakładzie Teorii Poznania jak i na seminarium tym podejmuje się zagadnienia obejmujące przegląd i systematyzację problematyki epistemologicznej oraz kierunków epistemologicznych w drugiej połowie XX w.; epistemologiczne problemy we współczesnej filozofii marksistowskiej; problem obiektywności poznania w epistemologii XX w.; fundamentalizm i antyfundamentalizm w epistemologii współczesnej.

Redaktorem pierwszego tomu *Studiów Epistemologicznych* jest Michał Hempoliński. Opiniodawcami publikacji tej byli: Bogusław Wolniewicz i Michał Tempczyk.

Tom pierwszy *Studiów Epistemologicznych* składa się z dwu części: pierwsza część pod tytułem: *Transcendencja i ideał wiedzy obiektywnej* zawiera sześć artykułów; druga część pod tytułem: *Z pogranicza epistemologii i filozofii nauki* zawiera dwa artykuły.

W pierwszej części znalazły się artykuły następujących autorów:

1. Miłach H e m p o l i ń s k i, *Problem obiektywności poznania i style badań epistemologicznych* (7-42). Autor porusza problem obiektywności poznania w filozofii klasycznej, w którym przedstawia zagadnienie adekwatności i klasyczny model poznania, problem pewności wiedzy — sceptycyzm i fundamentalizm klasyczny, problem transcendencji — odkrycie świadomości, problematyka klasycznej teorii poznania oraz sygnalizuje modele poznania i style badań epistemologicznych, w których

analizuje modele poznania i klasyczny wzorzec wiedzy, transcendentizm, ewolucję problematyki epistemologicznej, teorie poznania w relacji do ontologii (metafizyki).

2. Zdzisław Augustynek, *Trzy realizmy* (43-65). Autor przedstawia krótką analizę realizmu klasycznego (antyidealistyczny), realizmu teoretycznego (antyinstrumentalistyczny), realizmu pojęciowego (antynominalistycznego).

3. Jan Woleński, *O semantycznej teorii prawdy* (67-119). Artykuł, poza wstępem i zakończeniem, zawiera następujące zagadnienia: charakterystykę filozofów szkoły lwowsko-warszawskiej i ich teorię prawdy, semantyczną definicję prawdy, kilka problemów interpretacyjnych, analizę niektórych zarzutów przeciwko semantycznej koncepcji prawdy oraz zagadnienie relacji semantycznej i klasycznej teorii prawdy.

4. Józef Dębowski, *Idea bezzalożeniowości* (121-145). Artykuł zawiera analizę głównych pojęć bezzalożeniowości oraz podstawowe aspekty idei badań bezzalożeniowych.

5. Jarosław Rolewski, *Wiedza a świat w transcendentaliźmie współczesnym* (147-188). Artykuł po wstępie zawiera następujące zagadnienia; świat fenomenologicznie rozumiany — Husserlowskie pojęcie świata; Kantowskie znaczenie „świata” jako przedmiotu wiedzy (intelektualno-zmysłowe pojęcie świata i rozumowe pojęcie świata); problem relacji Husserla a Kant.

6. Andrzej Lubomirski, *Gottloba Fregego krytyka psychologizmu* (189-225). Artykuł, poza uwagami wstępnymi i zakończeniem, podejmuje następującą problematykę: psychologia i arytmetyka, przedstawienia i myśli, psychologizm jako solipsyzm i teoria trzeciego królestwa, Dummett — teoria Fregego jako filozofia języka oraz trudności doktryny Fregego.

W części drugiej zamieszczono artykuły dwóch autorów:

1. Alina Motycka, *O osobliwościach opisu w nauce* (227-248). Artykuł, poza uwagami wstępnymi i końcowymi, zawiera następującą problematykę: o doświadczeniu, o pogładowości, opis stanu układu, o obiektywności oraz o innych konsekwencjach filozoficznych.

2. Stanisław Czerniak, *Hipotetyzm w biologii (Refleksje na marginesie dialogu K. Popper — K. Lorenz)* (249-277). Artykuł, poza uwagami wstępnymi i uwagą końcową, podaje analizę następujących zagadnień: zwrot Poppera ku biologii a spory teoretyczne w filozofii nauki, biologia a założenia hipotetyzmu, hipotetyzm a teoretyczne spory o naturę ewolucji, K. Popper a K. Lorenz — zbieżności stanowisk epistemologicznych (biologizacja kategorii teoriopoznawczych, problem aprioryczności).

Ponadto czasopismo zawiera streszczenie artykułów w języku angielskim (279-286).

Studia epistemologiczne pod redakcją M. Hempolińskiego zawierają problematykę interesującą współczesnego odbiorcę z różnych sy-

stemów filozoficznych. Bowiern problematyka teoriopoznawcza i epistemologiczna dominuje we współczesnym myśleniu filozoficznym. Czasopismo to, z jednej strony odpowiada współczesnym zainteresowaniom w różnych szkołach filozoficznych, a z drugiej strony jest świadectwem pracy środowiska polskiego skupionego wokół Instytutu Filozofii i Socjologii PAN. Redaktorowi i współtwórcóm należy życzyć wydania następnych tomów również interesujących, jak tom pierwszy tego czasopisma.

KS. JÓZEF M. DOŁĘGA

FILOZOFIA NAUKI RUDJERA JÓZEFA BOŠKOVIĆA

Instytut Filozofii i Teologii Chorwackiej Prowincji Towarzystwa Jezusowego w Zagrzebiu zorganizował sympozjum na temat: Filozofia nauki R. J. Boškovića w dniach 11-12 X 1986 r., z okazji 200-tnej rocznicy śmierci Boškovića (1711-1787). Sprawozdanie z tego sympozjum ukazało się pod tytułem: *The Philosophy of Science of Ruder Bošković's — Proceeding or the Symposium of the Institute of Philosophy and Theology*, S. J., *Philosophy Series Book 2*, Zagreb 1987, s. 252. Publikacja ta zawiera, poza tekstami referatów wygłoszonych na sympozjum, *Słowo wstępne* Valentina Pozića — Dyrektora Instytutu Filozofii i Teologii S. J. w Zagrzebiu (9-13), w którym przedstawił on w sposób syntetyczny życie i twórczość Boškovića (Czytelnika bardziej zainteresowanego odsyłam do sprawozdania z podobnego sympozjum, które odbyło się w ATK 17 II 1987 r., zob.: *Studia Philosophiae Christianae*, 24 (1988) nr 1, s. 7-46); list gratulacyjny Gillesa Pellanda S. J. — Rektora Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie (14-15); informacje o prelegentach biorących udział w sympozjum (17-18); indeks nazwisk (237-240); indeks rzeczowy (241-252).

R. J. Bošković urodził się 18 V 1711 r. w Raguzie, obecnie Dubrownik. Uczył się w kolegium jezuickim w Raguzie, następnie w kolegium jezuickim w Rzymie. Napisał ponad 75 dzieł na różne tematy. Uwieńczeniem jego pracy naukowej jest dzieło pt. *Theoria philosophiae naturalis redacta ad unicam legem virium in natura existentium*, Venetiis 1763. Zmarł w Mediolanie 18 II 1787. r.

Stipe Kutleška, doktor filozofii i profesor filozofii Katolickiego Kolegium Teologicznego w Zagrzebiu, wygłosił odczyt pod tytułem: *Common Paths of Philosophy and Science* (19-27). W tych wspólnych drogach filozofii i nauki autor omawia filozofię nauki w pracach Boškovića, historyczny rozwój filozofii nauki od F. Bacona do R. Carnapa ze wspomnieniem szkoły lwowsko-warszawskiej. Filozofia nauki jest tutaj ujęta jako ogólna teoria nauki, w której analizowane są problemy i zagadnienia dotyczące samej nauki oraz zastosowań logiki matematycznej do analizy języka naukowego z uwzględnieniem problemów naukowych w perspektywie interdyscyplinarnych badań.

Peter Henrici, T. J. doktor filozofii i profesor filozofii Wydziału Filozofii Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, wygłosił referat pod tytułem: *The Theory of Knowledge of Ruder Bošković in His Time* (29-49). Profesor Uniwersytetu Gregoriańskiego w swoim wykładzie przedstawił teorię poznania Boškovića, w której poruszył następujące zagadnienia: krytykę empiryzmu dokonaną przez Boškovića, zagad-